

Kartläggning program- och yrkesråd

Transport

Version: 1, Extern rapport

Projektet ”Regionala program- och yrkesråd” startade 1 november 2021 och pågår till och med 28 februari 2023

Projektledare: Susanna Bergman
Region Örebro län
Regional utveckling
Område utbildning och arbetsmarknad
Box 1613, 701 16 Örebro
Besöksadress: Eklundavägen 1

Kontakt: susanna.bergman@regionorebrolan.se
Tel: 019-602 83 25
Mobil: 076-719 47 00

Bakgrund

Program- och yrkesråd är en central struktur på samverkan mellan utbildningsanordnare och arbetsgivare. Att det finns fungerande program- och yrkesråd bidrar till att arbetsgivare kan rekrytera rätt kompetens.

Region Örebro län ser kartläggningen av program- och yrkesråden för de gymnasiala yrkesutbildningarna som ett steg i regionens långsiktiga strategi för kompetensförsörjning där man i projektet *Regionala program- och yrkesråd* kan erbjuda processtöd till parterna för att utveckla samverkan.

Gemensamma strukturer för program- och yrkesråd kan gynna både utbildningsanordnare och arbetsgivare. Man kan göra samordningsvinster bland annat kring apl (arbetsplatsförlagt lärande) och lyfta gemensamma frågor. Denna samverkan är reglerad i Gymnasieförordningen (2010:2039) samt i förordningen om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning (2016:937).

Det finns idag en fungerande regional samverkan i ett gemensamt program- och yrkesråd för Fordons- och transportprogrammets transportinriktning.

Fordon- och transportprogrammet (inriktning transport) finns inom gymnasieskolan i länet på Alléskolan, Tullängsgymnasiet och Lindeskolan. Inom vuxenutbildningen finns utbildning till busschaufför samt yrkesförare- gods i Kumla i samarbete med Trafikcenter. I Örebro finns yrkesförare- godstransporter i samarbete med Tullängsgymnasiet.

Genomförande

Kartläggningen har genomförts genom intervjuer med rektorer för gymnasieskolan och vuxenutbildningen, arbetsgivare som deltar i program- och yrkesrådet, representant för Sveriges åkeriföretag samt representant för TYA (Transportfackens yrkes- och arbetsmiljönämnd). Sammanlagt har 9 personer intervjuats.

Intervjuerna har genomförts digitalt via Zoom samt per telefon.

Sammanställning intervjuer utbildningsanordnare

I intervjuerna har frågor ställts kring vilka utmaningar utbildningsanordnarna ser i att få program- och yrkesråd att fungera och vilka lösningar som skulle kunna bidra till bättre samverkan. Vidare har frågor ställts kring handledarskap och apl samt vilka frågor som utbildningsanordnarna ser som viktiga att lyfta med arbetsgivarna. Nedan redogörs för de synpunkter och tankar som framkommit under intervjuerna.

- Skolorna anser att TYA har en viktig och central roll utifrån ett ”helikopterperspektiv” och bidrar med mycket i mötena.
- Program- och yrkesrådet är ett bra forum att diskutera nya kursplaner och utbyta erfarenheter.
- Vinsten med gemensamma program- och yrkesrådet är att det sparar tid för arbetsgivarsidan med färre möten.
- Struktur och relevant agenda är framgångsfaktorer
- Det är en ständig utmaning kring handledarutbildningen. Skolorna önskar att fler från arbetsgivarsidan genomför den. Hur ska kontakterna se ut kring apl-utveckling? Pågått utvecklingsarbete under våren -22 kring apl (regionen känner ej till status kring detta 221109). Skolorna skulle vilja få med fler av de arbetsgivare som tar emot elever på apl i programrådet, även de mindre aktörer. Man ser en utmaning i att de inte har tid.
- Viktigt att ha tid för att komma till samverkanspunkterna.
- Kompetensutveckling för yrkeslärare är en viktig fråga.
- Utformningen av dagordningen. Det måste ge kvalitet när man avsätter tid för dessa möten.
- Vilka förväntningar har vi på varandra när vi går in i råden? Skolan kan inte skicka med allt eleven behöver. Förståelsen för våra olika uppdrag är viktig och man måste tala om det som förenar oss.
- Viktigt att lyfta Yrkesvux som ges för lite utrymme idag, mycket fokus på gymnasiet, saknar en egen punkt på dagordningen.
- Stort forum med mycket information.
- Skolorna ser att elevmedverkan kan utvecklas med bättre förberedda elever.

Sammanställning intervjuer med arbetsgivarna

Under intervjuerna har frågor ställts kring vilken samverkan arbetsgivarna har med utbildningsanordnarna, deltagande i programråd, vilka frågor man vill lyfta med skolorna, handledarskap samt behov av utveckling kring apl. Nedan redogörs för de synpunkter och tankar som framkommit under samtalen med arbetsgivarna.

- Arbetsgivarna tycker att det är värdefullt med erfarenhetsutbyte och den dialog man har i program- och yrkesrådet och man ser den befintliga regionala samverkan som mycket positiv.
- Den egna kompetensförsörjningen är den viktigaste anledningen att ta emot elever på apl och engagera sig i program- och yrkesrådet. Arbetsgivarna behöver samverka med utbildarna för att kunna rekrytera personal.
- TYA´s roll ser arbetsgivarna som värdefull då de fungerar som en länk mellan skolan och arbetslivet kring ansvar, tillhandahåller bra

utbildningsmaterial och tar upp det som är relevant för alla parter. Sveriges Åkeriföretag har även de en viktig roll i program- och yrkesrådet.

- De som intervjuats ser att branschen kan gå in och stötta utbildningsanordnarna vid bland annat Öppet Hus, köra utbildningspass t ex för kyltransporter (Dagab har varit behjälpliga tidigare kring detta).
- Program- och yrkesrådet ger en bra möjlighet att påverka en del i utbildningen och föra dialog kring vad som är relevant för eleverna att få med sig ut på apl.
- Syfte och mål för program- och yrkesrådet behöver förtydligas, gärna i inbjudningen. Kring apl finns önskemål med mer sammanhållna perioder.
- Elevmedverkan behöver förberedas bättre. Det är viktigt med elevernas synpunkter. Deltagandet upplevs som ojämnt och stundtals väldigt oförberett. Det kan finnas ett värde i att arbetsgivarna får tid att samtala med elever utan närvaro av lärare och rektorer.
- Arbetsgivarna är medvetna om handledarutbildningen (TYA kanske kan komprimera sin). Det man ser som svårigheten är att hitta tiden för genomförandet.
- Fler aktiva från arbetsgivarsidan i program- och yrkesrådet skulle ge mer bredd i diskussionerna.
- Säkerställa anställningsbarheten (ADR, truckkort).
- Bland de tillfrågade arbetsgivarna uttrycks önskemål om att förlägga program- och yrkesrådet på annan dag/ tid.
- Det finns ett behov av att uppdatera inbjudningslistorna och bjuda in stora lageraktörer. Här kan skolan och branschen hjälpas åt.
- Arbetsgivarna upplever att det kan bli mycket internt prat mellan skolorna, vilket inte har något värde för arbetsgivarna när det ges för mycket utrymme till det.
- Det ses av de intervjuade arbetsgivarna som positivt att ge eleverna i åk 3 handledarutbildningen.

Sammanställning intervjuer med TYA och Sveriges Åkeriföretag

TYA erbjuder årligen kompetensutvecklingsdagar. Den regionala samverkan med erfarenhetsutbytet och det utvecklingsarbete som pågår kring apl ser TYA positivt på. Program- och yrkesrådet i Örebro län är ett bra forum att lyfta det som påverkar branschen som helhet och det som kommer framöver som kan påverka yrket.

Det TYA och Sveriges Åkeriföretag ser som utvecklingsbehov är att elevmedverkan behöver förberedas bättre, vilket ligger på skolorna att göra. Syfte och mål behöver förtydligas och kan ingå i inbjudan så alla parter vet vad avsikten är med mötet. TYA menar att utveckla och bedriva kvalitet ska gynna eleven i första hand (vilket sedan gynnar skolan och branschen). Om inte syftet är klart är det svårt att se varför man ska vara med. Hur man bjuder in behöver ses över och det behöver tas personliga kontakter och inte enbart bjudas in via mail/ kalender.

Utbildningsanordnarna skulle kunna utveckla ett samarbete kring ADR-utbildare (ADR- förarutbildning för transport av farligt gods) genom personalutbyte. Positiv bieffekt som bidrar till utveckling för personalen. Transportinriktningen är kostsam och det finns samverkansvinster att göra för skolorna kring detta. Det finns vinster också med att försöka öka det politiska engagemanget då det möjliggör att prata samverkans- och resursfrågor.

För arbetsgivarsidan ser man från TYA att det är viktigt att medvetandegöra vikten av att vårda sitt varumärke när man tar emot elever på apl. Detsamma gäller för skolorna. Som arbetsgivare kan man fundera över hur man tillfrågar personal som skall handleda eleverna. TYA menar att man behöver ställa frågan i god tid och förankra uppdraget hos den tilltänkta handledaren.

TYA ser att arbetsgivarna kan få inspiration från andra som arbetat med kvalitetsutveckling kring apl t ex Beves Express AB som är ett distributionsåkeri som har egen ingång på sin hemsida för elever som ska ut på apl. Sveriges Åkeriföretag ser ett behov av att arbetsgivarna och branschorganisationerna behöver möta eleverna i ett tidigt skede i utbildningen för att visa olika karriärvägar, prata hur verkligheten ser ut i den bransch man ska ut i och ge eleverna en bild av det de ska jobba med. Det är viktigt att skapa förebilder för eleverna. Studerande från vuxenutbildningen upplevs inte alltid så motiverade. Hur skulle man kunna entusiasmera dem mer? Det är viktigt att skolan och branschen ser varandra som möjliggörare för branschens bästa. Det gynnar alla parter.

Sammanfattning kartläggningen

Utmaningen med kartläggningen har varit att få tag på arbetsgivare att intervjua. Detta har lett till att det är få som har kommit till tals, vilket gör att det är dessa synpunkter som synliggörs och det är svårt att dra några generella slutsatser. Det som framkommit under intervjuerna är att man behöver tydliggöra och uttala syftet och målet för program- och yrkesrådet. Medverkan från TYA och Sveriges Åkeriföretag anses av alla tillfrågade som mycket värdefullt och bidrar till bättre möten.

Samtliga tillfrågade arbetsgivare ser elevdeltagandet som en mycket viktig del i program- och yrkesrådet. Elevernas input värderas högt, men man behöver förbereda eleverna väl inför deltagande. Det behövs fortsatta diskussioner kring apl-utvecklingen samt att motivera fler arbetsgivare som tar emot elever på apl att komma till program- och yrkesrådets möten. Under apl-besöken kan man inte enbart fokusera på pågående praktik utan även avsätta tid att prata om programrådets betydelse, gärna med t ex VD eller HR-ansvarig och inte enbart föra dialogen med handledaren. Synliggör för arbetsgivarna vad de vinner på att delta. Personliga kontakter inför kommande program- och yrkesråd är gynnsamt utöver mail/ kalenderinbjudan.

En återkommande utmaning som lyfts från skolorna är bristen på utbildade handledare. Det är en identifierad utmaning i de flesta branscher i kartläggningen och inte unikt för transport. En möjlig väg är att under kommande programråd lyssna in när i tid det passar bäst för arbetsgivarna att skicka personal och att skolorna samverkar sinsemellan kring lokal, inbjudan och genomförande så att handledarutbildning kan genomföras i grupp för arbetsgivarsidan. Fördelen med att genomföra det tillsammans är att det ger bättre möjligheter till erfarenhetsutbyte och diskussioner kring reflektionsfrågorna.

Sammantaget finns en ambition hos de intervjuade parterna att gemensamt driva utvecklingen av program- och yrkesrådet framåt för att det ska bli ett ännu bättre forum för samverkan. Samtliga tillfrågade arbetsgivare engagerar sig i utbildningarna utifrån det egna kompetensförsörjningsbehovet. Dialogen är god parterna emellan och det utvecklingsarbete som behöver göras finns det goda förutsättningar att genomföra parterna emellan i befintligt forum.

De som medverkat i kartläggningen

Katrin Pedersén (rektor Alléskolan), Monica Möller (rektor Tullängsgymnasiet), Linus Jonasson (vuxenutbildningen Örebro i samarbete med Tullängsgymnasiet), Ulrika Englund (Kjellbergs AB), Daniel Sundqvist (Dagab), Karin Schmalfeld (Närkefrakt), Lena Eriksson (EV Eriksson Transport AB), Ingemar Resare (Sveriges Åkeriföretag), Lars Kotz TYA (Transportfackens Yrkes & arbetsmiljönämnd)